

Schaktning vid S:ta Ursulas kapellruin

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Fornlämning Västerås 355:1
Västerås 1:13
Västerås domkyrkoförsamling
Västerås kommun
Västmanlands län
Västmanland

Oskar Spjuth

Schaktning vid S:ta Ursulas kapellruin

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Fornlämning Västerås 355:1
Västerås 1:13
Västerås domkyrkoförsamling
Västerås kommun
Västmanlands län
Västmanland

Oskar Spjuth

Denna rapport har framställts av ett företag
vars miljöledningssystem är certifierat enligt ISO 14001
av Svensk Certifiering Norden AB.

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora Gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2018

Samtliga foton av Oskar Spjuth.

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Publik Licens 4.0 (CC BY)
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Lantmäteriets kartor omfattas inte av ovanstående licensiering.
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Medgivande 783960.

ISBN 978-91-7453-718-5

Tryck: JustNu, Västerås 2018

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Historisk bakgrund	6
Undersökningens förutsättningar	7
Undersökningsområdet	7
Tidigare undersökningar	7
Syfte, metod och genomförande	7
Undersökningsresultat och tolkning	8
Utvärdering	9
Tekniska och administrativa uppgifter	10
Bilagor	11
Bilaga 1. Schakttabell	11

Figur 1. Undersökningsplatsens läge markerat med en gul ring. Utdrag ur Terrängkartan. Skala 1:50 000.

Sammanfattning

I samband med att Mälarenergi Elnät AB schaktade intill S:ta Ursulas kapellruin på Blåsbo i Västerås gjorde Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Enbart de cirka tjugo metrarna närmast ruinen övervakades. Ingenting av antikvariskt värde påträffades.

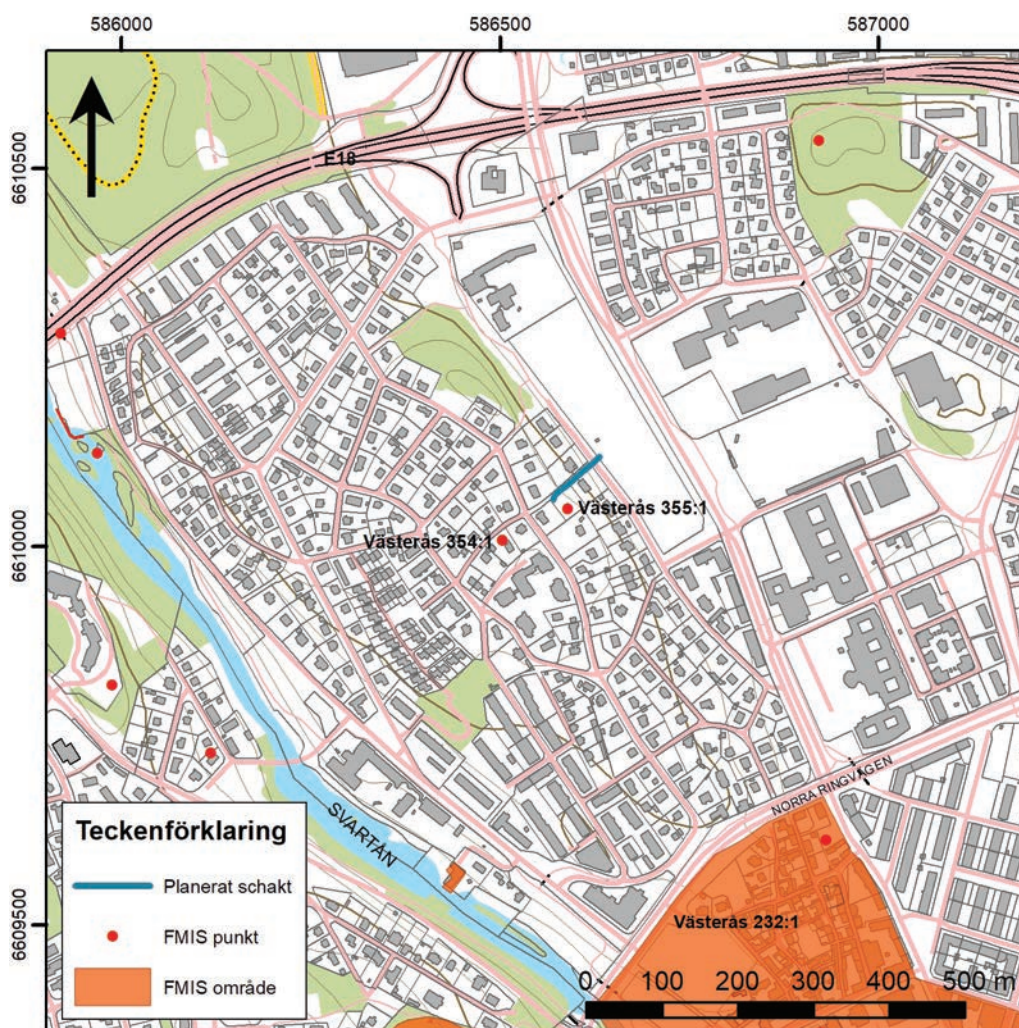
Inledning

Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) utförde i maj 2018 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i samband med att Mälarenergi Elnät AB schaktade inför nedläggning av nya kablar intill S:ta Ursulas kapellruin, fornlämning Västerås 355:1 (figur 1). Den arkeologiska undersökningen utfördes efter beställning av Mälarenergi Elnät AB och beslut från Länsstyrelsen i Västmanlands län. Mälarenergi Elnät AB har bekostat undersökningen. Oskar Spjuth har projektlett och utfört den arkeologiska undersökningen och har även sammanställt denna rapport.

Historisk bakgrund

S:ta Ursulas kapellruin är belägen cirka 500 meter norr om fornlämning Västerås 232:1 som utgörs av stadslager från medeltid och tidigmodern tid (figur 2). S:ta Ursulas kapellruin byggdes under 1400-talet som ett vägkapell längs med vägen från Västerås mot Dalarna. Här hade Gustav Vasa sitt högkvarter under striderna mot danskarna i Västerås 1521.

Utöver S:ta Ursulas kapellruin finns inga kända fornlämningar på Blåsbo. En övrig kulturhistorisk lämning i närområdet är Västerås 354:1 som utgörs av en diffus samling block.

Figur 2. Den planerade sträckningen för schaktet visas här tillsammans med registrerade lämningar ur Riksantikvarieämbetets digitala fornlämningsregister (FMIS) mot bakgrund av digitala Fastighetskartan (förenklad). Skala 1:10 000.

Undersökningens förutsättningar

Undersökningsområdet

Undersökningsområdet utgjordes av parkområde bland villakvarter på Blåsbo i norra delen av Västerås. Blåsbo ligger på en låg bergsrygg på östra sidan Svartån. Vid undersökningstillfället var kapellruinen till stora delar övervuxen med låg vegetation (figur 3). Parkområdet såväl som kringliggande trädgårdar var bevuxna med lövträd.

Figur 3. S:ta Ursulas kapellruin. Vid undersökningstillfället var ruinen till stora delar övervuxen. Foto från nordväst.

Tidigare undersökningar

Inga tidigare arkeologiska undersökningar är gjorda i närområdet.

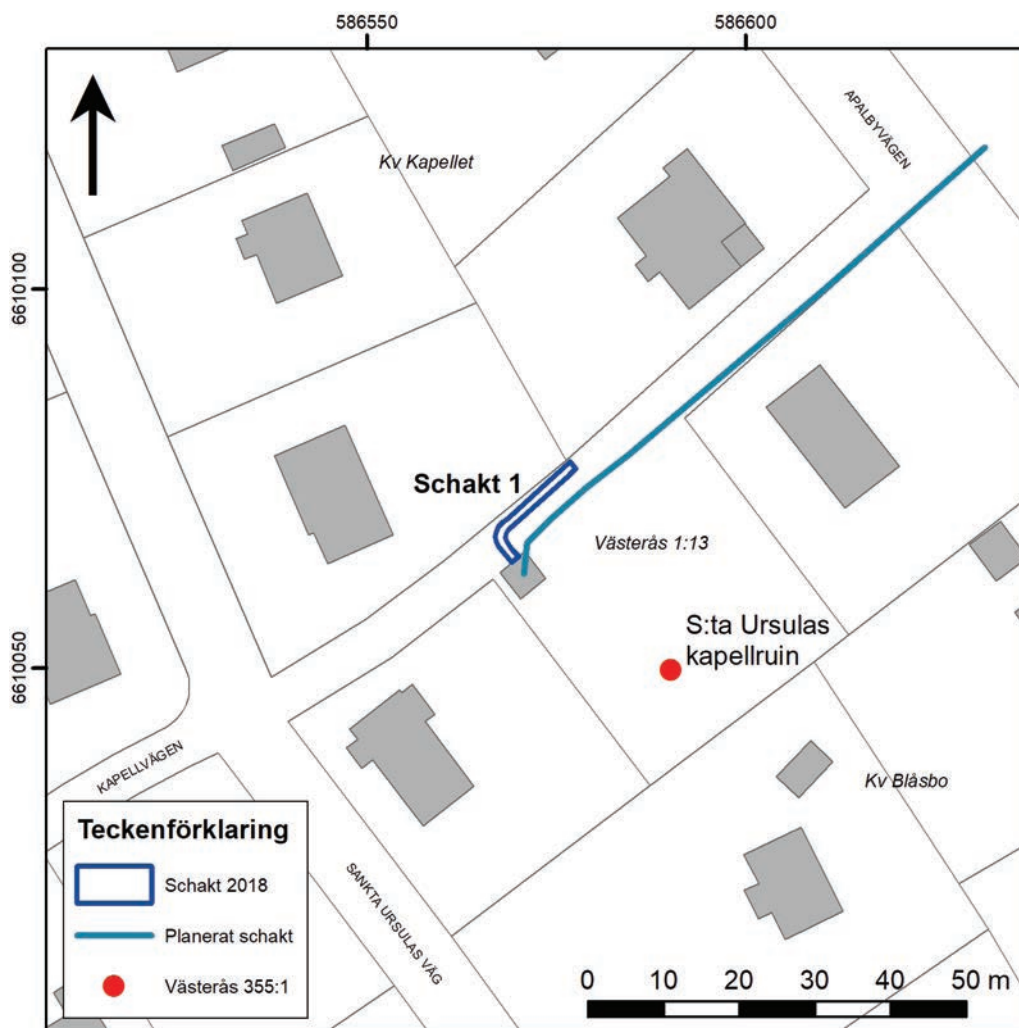
Syfte, metod och genomförande

Undersökningens syfte var att dokumentera de delar av S:ta Ursulas kapellruin som skulle kunna påträffas vid schaktningen, samt att tillvarata fornyfynd.

Arkeolog har deltagit vid schaktningen i det område som låg närmast intill S:ta Ursulas kapellruin. Den del av schaktet som schaktningsövervakades (schakt 1) var cirka 20 meter långt och 1,2 meter brett. Djupet var 0,7 meter. Schaktbotten och schaktväggar har vid behov handrensats för att avgöra förekomst av kulturlager och anläggningar. Eftersom undersökningsområdet var bevuxet med höga träd, som avsevärt försvårar användningen av GPS, har schaktets läge mätts in för hand i relation till befintlig bebyggelse.

Undersökningsresultat och tolkning

Schakt 1 bestod av en sträcka på cirka 20 meter som gick från en slänt i öster där schaktet grävts utan arkeologisk övervakning och fram till en transformatorstation i väster (figur 4, bilaga 1). Materialet i schaktet bestod av brun jord med stenar i varierande storlek från 0,05 meter upp till 1 meter stora (figur 5). Inga spår av kulturpåverkan har påträffats. Undergrunden bestod av gulbrun sand och nåddes vid cirka 0,5 meters djup. De två metrarna intill transformatorstationen bestod av fyllnadsmassor från tidigare kabelschakt. Inget av antikvariskt värde påträffades.

Figur 4. Schaktets läge i relation till befintlig bebyggelse. Skala 1:1 000.

Figur 5. Schaktet anslöt till transformatorstationen som syns till vänster om grävmaskinen. Foto från öster.

Utvärdering

Den arkeologiska undersökningen har utförts i enlighet med projektplanen och Länsstyrelsens beslut. Inga tidigare undersökningar är gjorda vid S:ta Ursulas kapellruin varför kunskapspotentialen är mycket stor även vid små ingrepp. Ruinen var vid undersökningstillfället i dåligt skick. Stengrunden syntes bara som en stenhög genom undervegetationen. Informationsskylten på platsen var hårt åtgången och till stora delar hade texten försvunnit (figur 6).

Figur 6. Informationsskylten vid S:ta Ursulas kapellruin.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Stiftelsen Kulturmiljövård projektnr:</i>	KM18097
<i>Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:</i>	431-2425-18, 2018-05-09
<i>Typ av undersökning:</i>	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
<i>Undersökningsperiod:</i>	Maj 2018
<i>Personal:</i>	Oskar Spjuth (projektledare)
<i>Landskap:</i>	Västmanland
<i>Län:</i>	Västmanland
<i>Kommun:</i>	Västerås
<i>Socken:</i>	Västerås domkyrkoförsamling
<i>Fastighet:</i>	Västerås 1:13
<i>Fornlämning:</i>	Västerås 355:1
<i>Fastighetskarta:</i>	66F 1IS Skerike
<i>Koordinater:</i>	X6610064/Y586569 (S hörnet av schakt 1)
<i>Koordinatsystem:</i>	Sweref 99 TM
<i>Höjdsystem:</i>	RH 2000
<i>Inmätningssmetod:</i>	Manuell inprickning.
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	Inga dokumentationshandlingar utöver denna rapport.
<i>Fynd:</i>	Inga fynd påträffades.

Bilaga 1. Schakttabell

Schakt	Längdxbredd (m)	Djup (m)	Area (m ²)	Topografiskt läge	Beskrivning	Anläggningar
1	18x1,2	0,7	21	Krönläge på låg bergsrygg i villakvarter.	Till synes naturlig brunjord med stenar i varierande storlek. Undergrund av gulbrun sand.	–